

Januš Golec:

Dvojni recept.

Pred več desetletji so tvorili v Podčetrniku pri Nikoli Staroveškem stalno omizje: g. župnik, zdravnik, lekarnar in kovač, ki je bil obenem zelo iskan živinozdravnik. Gospodje so kartali pri dobri kapljici, obravnavali dnevne dogodke ter se kot dobri prijatelji opikavali eden ob drugega.

Prava reva med omenjeno četvorico je bil zdravnik. Rodom je bil iz Tirolske in je komaj ter komaj lomil slovenščino, da jo je morda razumel na pol vsak deseti. Kot zdravnik ni bil bogznan kaj, so ga pač zvali na pomoč v skrajni sili, ker drugega ni bilo v tamošnjem okolišu. Posebna težava pri njem je bilo jezikovno vprašanje. Tolikokrat ni razumel bolnika, o čem mu toži in je predpisoval večkrat povsem krive recepte.

Pri omizju je imel glavno besedo zgovorni g. župnik, ki je koval v deveta nebesa zasluge kovača. Kovač se je sicer učil živinozdravilstva, vendar ni študiral niti eno stotinko tega, kar g. zdravnik, a ljudje dnevno oblegajo njegovo kovačnico ter ga kličejo po dnevu in v noč: na dom. Zdravnik se izgovarja, da ne razume bolnikovih težav; mar li krava, vol, konj itd. niso neme živali, kovač pogodi pravo — zdravnik pri — človeku krivo!

Če bi se lotil zdravnik živinskega padarstva, bi ne premogel celi podčetrteški okoliš nobenega repa več!

Človek mora biti pač rojen za kak poklic, potem tudi nekaj zna ter zmore, sicer ostane celo življenje mazač in kfreter!

Take in podobne puščice je streljal g. župnik v zdravnika, ki na srečo ni bil zamerljiv. Župnikove zbadljivke je zavračal z edinim izgovorom:

»Vsak izpolnjuje dolžnosti svojega stanu po svoje. Človek je človek; žival pa žival. Ako zapacka kovač živinče, pokličejo mesarja; če jaz bolnika — grobarja!»

Župnika je dražil vedno isti odgovor na vse mogoče očitke. V eni takih razdraženosti je zabrusil dohtarju:

»Če bi ti lečil nemo živino, kakor hvala Bogu vrši ta posel kovač, bi ne imeli dovolj posla samo vsi tukajšnji mesarji, še konjederec ali šintar bi obogatel!»

Niti primera z mesarjem in šintarjem ni izravnavesila dobrega Tirolca, saj je prenesel pri prijateljski mizi cele pesti najljutejšega šnofanca.

Le kadar se je poslavljaj v noči od svojih dragih pred krčmo, je bil večkrat mnenja?

»Še me bo že kateri od vas potreboval ter klical v sili na pomoč, čeprav me imate za mesarja, šintarja in grobarja!»

Zgodilo se je, da je strosila zima kovača in je moral z visoko vročino v posteljo. Za obolenje tako važne osebnosti, kakor je bil svojčas v trgu priznan živinozdravnik ali »kuršmid«, je seve med prvimi zvedel g. župnik. Obiskal je bolnega prijatelja, ki je sam priznal, da je njegovo zdravstveno stanje opasno in bo moral po nasvet k dohtarju.

Fajmošter je tolažil bolnika in mu zagotovil, da bo napodil sam osebno k njemu zdravnika. Samo eno prešnjo

ima: Naj se napravi kovač mutastega. Karkoli ga bo vprašal padar, na vse raj molči liki nema živina. Bolnik bo videl, da si v tem slučaju dohtar ne bo znal pomagati in bo dokazal, da za živinozdravnika sploh ne bi bil. Za slučaj pa, da bi se motovilasti Tirolec le izmotal iz mutaste zagate, plača on, župnik, prijateljem vedro vina in dohtarja ne bo več pikal ter dražil.

Raca na vodi! Zdravnik je pribrzel h kovaču in ga napadel z vsemi vprašanji, katerim je bil gladko kos v nemški materinščini. Bolnik ni odgovoril ne z da in ne z ne! Nemo je buljil v strop in se delal, kakor bi bil vsled napada neznane bolezni ob glas ter sluh.

Zdravnik se ga je lotil z vročinomerom, kateri je pokazal blizu 39°. Prekljukal ga je po prsah, po hrbtu in po trebuhu, skimalval z glavo, sedel k mizi in napisal dva recepta. Eden recept je položil na mizo, drugega je zalepil v kuverto in poklical kovačevo ženo, kateri je zabičal:

»V lekarni boste dobili na prvi recept praške. Mož naj vzame trikrat na dan po enega in naj ostane lepo pokrit v postelji. Če pa do jutri zvečer vročina ne bi padla, ali se celo dvignila, ni potreba pošiljati po mene. Odprite kuverto, tamkaj so natančno zabeležena vsa nadaljna postopanja z mutastim bolnikom.»

Komaj je bil padar skozi vrata, je hotel zvedeti tudi kovač: kako in kaj je naročil zdravnik. Po zaslišanju ženske je bil poklican fajmošter, da prečita skupno, zakaj se je poslužil dohtar brez posebnega tuhtanja dveh receptov in kaj vsebuje zakuvertani.

»Pozabil sem povedati, da je imel Nerat nasajen kramp na leskovo toporišče. Tako opremljen kramp prebije kremenita skalovja kakor repo, samo je treba kopati v znamenju križa in sicer takole.«

Hotel je pokazati v temi križni zamah s palico po zraku, a je zadel z vso silo po svetilki, jo razbil na drobne kose in niti konca sveče ni smogli najti. Nobeden od nas treh ni imel vžigalic. Stali smo na pašniku nekoliko pred Osojnikovim križem. Pri iskanju sveče smo se vrteli v krogu in sukanje v popolni temi spravi človeka iz pravega tira. Treba bi nam bilo zadeti samo pravo smer po kolovozu preko bukovega gozda in v dobrih petih minutah bi bili pri prvi krčmarski bajti na Gorah.

Stari Cenek je že hodil tam tisoč- in tisočkrat ob vsakem času. Ono noč se kot vodnik ni mogel zmotiti s pašnika do križa in gozdnega kolovoza.

Šli smo in šli, da nam je lil pot po hrbtu, nikjer kamenitega križa, ne gozda in ne lesenih bajt. Hodili smo navzgor ter navzdol, se plazili po bodečem trnju, kjer je bil g. kaplan ob očala, nobenega izhoda in upanja, da bi pogodili pred svitom pravo pot. Smo postali, zamižali, da bi prepodili nekako omotico, zaklašturili povsem drugam, kakor smo stopali poprej, že zopet smo bili v visoki praproti ali med trnjem.

Parkrat smo sklenili, da bomo sedli na tla, saj ni bilo mrzlo in bomo počakali na zoro. Nekaj nerazumljivega nas je gnalo le naprej, a za Boga nismo mogli s pašnika, praproti in trnja.

Po dveurni blodnji je zalajal k sreči Osojnikov pes. Pasji lajež je razbistril toliko Ceneka,

da se je razpukšal ter res pravilno uganil, da se motamo tik pred plotom Osojnikove domačije.

Mežnar je zbudil na najino odločno zahtevo dobre ljudi, ki so nam postregli z lučjo in smo bili prav kmalu na Gorah.

Ura je kazala dve čez polnoč. Cenek se je nacejal s slivovko ter z vinom, z g. kaplanom še slin nisva imela in sva morala z neznosno žejo pod odejo radi jutrajne sv. maše.

Edini krivec naše dveurne blodnje je bil Cenek s svojo storjo o zlatem zakladu, o kugi in z usodnim dostavkom o čudežnem, na leskovem toporišču nasajenem krampu, ki seka skalovje liki repo.

Mežnar je seve trdil, da nam je bilo blodjenje usojeno in sta naš zvodila zlati zaklad in s kamenitim križem zaklenjena črna smrt!

Drugi dan smo ugotovili na licu nočne zmešnjave, da smo zgrešili pravo pot koj po razbitju svetilke. Hodili ter klatili smo se dve uri v različnih kolobarjih edino po Osojnikovem pašniku, ki je obrasten z običajno praproto in bodečim kopinjem, trnjem in brinjem. Celo kaplanova v noči zgubljena očala smo našli.

Gorski mežnar Cenek še baje danes krama pri mlajši duhovščini, ki pomaga na Gorah, s pravljico o zlatem zakladu in črni kugi pod kamenitim Osojnikovim križem. Verjetnost storje skuša podpreti z istinitim dostavkom o naši takratni blodnji po Osojnikovem pašniku, ki je bila očitna kazen božja za nevero o čudežni moči krampa, kateri je nasajen na leskovo toporišče.

Od žalosti se je zvon razpočil.

Nad 300 let je pel cerkveni zvon v Sonnenbergu pri Wiesbadenu na Nemškem in naznanjal veselje ter žalost faranom. Zapel je še enkrat in naznanil smrt domačega g. župnika. Zazvonil je tudi in napovedal pogreb, toda že po prvih udarcih se je razletel. Čudno naključje! Ljudje so dejali, da se je zvon razpočil od žalosti za rajnim.

Nepismenost indijskega ženstva.

V Indiji znata čitati ter pisati komaj 2% žensk.

Številna narečja.

Prebivalci Filipinskih otokov nimajo skupnega jezika. Na vseh otokih omenjene skupine govorijo 87 različnih narečij.

V Londonu

je 204 policijskih stražnic in 21.650 policijskih uradnikov.